

“Ο ΩΡΑΙΟΣ ΕΛΛΗΝ,,

“Ο Αντώνιος Καλαμογάρτης, αξιωματικός του Φαβιέρου.— Στρατιώτης, ποιητής, ιππότης, αγαπημένος των γυναικών.— ‘Ο Καλαμογάρτης αιχμάλωτος.— Μιά δραματική σκηνή.—

Τό έλεγείο του στη γυναίκα του Ρούφου.—‘Ο τραγικός θάνατός του.

ΑΝΕΚΔΟΤΑ

ΜΙΑ ΜΟΝΟΜΑΧΙΑ

Λίγο πριν από την επανάσταση του 1821, δύο των μελών της Φιλικής ‘Εταιρίας στην Κέρκυρα, ο Σπ. Βαρούχας, πατήρ του άλλου αντισυμβασιματάρχου φαρμακοποιού ‘Αλεξ. Βαρούχα, και ο Πέτρος Φουκιάς, ήρθαν στά λόγια, για μιά έντελώς άσημαντη αιτία, και άλληλοβούστηκαν. Αποτέλεσμα της λογομαχίας αυτής ήταν να καλέση κατόπιν ο πρώτος τον δεύτερο σε μονομαχία με πιστόλι μέχρι θανάτου!... Μάρτυρες ώρίστησαν, τω μιν Βαρούχα ο γέροντος Καλοκοτρώνη, ο οποίος ήταν και άτομικός του φίλος και άδελφοποιός του, τω δε Φουκιά δύο επίσης φίλοι και άδελφοποιόι του. Στόν τόπο της μονομαχίας οι αντίπαλοι έσοποθηθήσαν σε 15 βρημάτον άπόστασι. ‘Ησαν και οι δύο άριστοι σκοπευταί και δεν άνεμενέτο πλέον παρά τό σύνθημα εκ μέρους των μαρτύρων. Έξωφραση ο γέροντος Καλοκοτρώνης με βραχεία φωνή και με συγχίνηση, φωνάζει: —«Σταθήτε! ‘Η πατρίδα έχει ανάγκη να χύσετε τό αίμα σας στις κακές περιπτώσεις και όχι στις μονομαχίες. Τά καλά παλληκάρια δεν σκοπούνονται μεταξύ τους για ψύλλον πύθημα. ‘Αν όμως θέλετε να σκοτωθήτε, ή πατρίδα θα καταρασθή και τό φονιά και τό σκοτωμένον!»

Λέγοντας τά λόγια αυτά ο Κολοκοτρώνης εδάκρυσε και με κλαυψακή φωνή έδωσε τό σύνθημα της μονομαχίας: «Έρρωτες λοιπόν!» Οι αντίπαλοι τότε, άντι να κρηβοληθήσων, τόν έπιτάξαν και άνελύθησαν εις δάκρυα. Μόλις τό ειλε αυτό ο Κολοκοτρώνης: «Έλάτε, φωνάζει, να με φιλήσετε και μένα, και τούς άλλους συντρόφους, που μάζ εκάμειτα να κλάψουμε».

Κι άμέσως οι δύο αντίπαλοι έπασαν στην άγκαλιά του και τόν φιλήθηκαν άδελφικά ύστερα και μεταξύ τους. ‘Από τότε ο Βαρούχας και ο Φουκιάς γενήκανε παιά εκγάδοι άδελφοποιόι.

πνεύμα της έποχής του, άκολοθώντας την τότε Γ’αλλική και Γ’αλλική ποιήσι έγραψε ο έλλη ποιημάτα σε άλλη καθαρόφουσα γλώσσα, όπως έγραφαν τότε: ‘Ιδού μερικά στίχοι του:

...‘Ω! να μπορούσα σύσσωμος τη σφαιρά μες ν’ αφήσω
Κ’ εις τόν ύπερκοσμον κόσμον να μετακίησω!
‘Ισως εκεί θα έβρισκα δυι έδώ δεν είδα,
Και έρωτα παντοειών και πίστιν και έλπίδα,
Και τό Ιδανικόν καλόν, που ο κόσμος δεν νιώζει
Και ή ψυχή μου επιθυμεί ματαίως και έλπίζει.

‘Ω, ου του βίου ύνευρον και της ψυχής άπάτη
Συ ε’ ουρανόν μας κάτοικε, της γης μας διαβάτη,
‘Αν ποτε τόν κοσμον της Γης μακράν τινάζη;
Και, τών άγγέλων άδελφή, στους ουρανούς πετάξη;
Θυμήσου πως μ’ άγρίπασε, τί μ’ έταξες θυμήσου
Συνδοιχοφόρον δέξε με και πάρε με μαζί σου!

Ζωηροτάτην έντύπωσιν είχε κάνει τότε ένα έλεγείο που άπήγγειλλε ο φουσανελλοφόρος άρχος ποιητής στην κηδεία της Βικτωρίας, γυναικός του Β. Ρούφου και αδελφής του «αυτίθου και στρατηγού της ‘Ηλειας Χρυσάνθου Σισίνη. ‘Ο Σισίνης, όταν τόν είδοσαν ότι ή αδελφή του ένκινδύνευε, έτρεξε στην Πάτρα έπιπικος έλάων στο καλλίτερο άτι του, σάν ήρωας μρωσικισίου θούλου, με τόση ταχύτητα ώστε τό περήφανο έρω έπεσε νεκρό μωροστά στην πόρτα του σπιτιού της έτοιμής θανάτου. Τό τραγικό αυτό έπεισόδιο τό άνέφερε στο έπικυβέιο ποιήμα του ο Καλαμογάρτης και τόσο συγχινητικά, που όλοι μέσω στην έκκλησία έκλαψαν.

‘Ο Αντώνιος Καλαμογάρτης, πλην τών ιδιικών του ποιημάτων, έκαμε και μεταφράσεις πολύ επιτυχημένες. Μετέφρασε τούς «Ποιητικούς Στοιχασμούς» του Λαμάρτιν και σε γαλλικούς στίχους ολόκληρη την «Κόλασι» του Λάντη!

‘Ο Αντώνιος Καλαμογάρτης υπήρξε ψυχ ή εγγενικά και γενναία. ‘Αλλά στο τέλος ή ζωή με τό βάρος της τόν έγονάτισε. Βασανίζόμενος από σμηναιτικούς πόνους, πλανώντας τό λογισμό του σε μιά ρομαντική άπογοήτευσι, έτελετώσε τη ζωή του με τό ίδιο του τό χέρι. Αποκτόνησε κατά τό 1856, σε ηλικία 46 έτων.

‘Ενα από τά μεγάλα όνόματα του Μωρηά που έγοήτευαν στόν περασμένον αιώνα της ‘Ελλάδος—αίωνα κόπων και κρατικής οργάνωσης— ένε και τό όνομα τών Καλαμογάρτων της ‘Ηλειας. ‘Από την ιστορική αυτή οικογένεια ξεχωρίζει με την έντονη προσωπικότητά του ο Αντώνιος Καλαμογάρτης. Μεγάλωσε μέσα στη φρονιά του ‘Αγώνος. ‘Εφίβρος άκόμη, έβούθη την σπάθην του πολεμιστού και διεκρίθη παντού με την άνερεία του και την δημοτικότητά του. Διετέλεσε άξιωματικός στη φάλαγγα του Φαβιέρου, με τόν όποιον έπολέμησε ήρωϊκάς στην πολιορκία της ‘Ακροπόλεως.

‘Ο Αντώνιος Καλαμογάρτης υπήρξε ένας από τούς ώραιότητους και περισσότερο μορφωμένους άντρες της έποχής του. Αίσθηματίας—έρωσ και πατρίς, όπως όλοι οι αισθηματικά κάθε έποχής—πολεμιστής και ποιητής συγχρόνως, ήτο τό καινήμα της οικογενείας του και τό θαύμασμα τών Πατριών και όλων τών έτών, όσοι τόν έγνωσαν στην ‘Ελλάδα ή στην Γ’αλία. ‘Από μικρός έδειξε έκτακτη ύφους και φιλομάθεια. Δούκενα μόλις έτόν τόν έστειλε ο πατέρας του στο μοναστήρι της ‘Αχαΐας ‘Ομπίλως, όπου έμεινε μιά πενταετία, και έσοκώδασεν τούς αρχαίους συγγραφείς και πρό πάντων τόν ‘Ομηρον, έρχοντας δάσκαλο τό λόγιον Μοναχόν ‘Αββακούχιον Στάς Πάτρας έφρασε τό Γαλλικά και τό Γ’αλλικά.

Στά 1834 ο Αντώνιος Καλαμογάρτης έλαβε μέρος στη μάχη του Πέτα επί κεφαλής σώματος Πατριών και με τη σύμπαρξή του στρατηγού Τραβέλλα. Πολιορκηθείς από ένα τάγμα Τουρκών ή στρατού, βρέθημε σε μιά στιγμή μόνος με τόν πιστό του ύπηρέτη τόν Γ’αλό ‘Αντώνιο, έπειρικολώθη και πίστησε αιχμάλωτος. ‘Επειδή δε υπέφερε από ρευματισμούς και δεν άντειχε στην περεια, οι Τουρκοι έξήτησαν άλογο για νόν βάλλον έπάνω. ‘Αλογο όμως δεν είφησαν και για τότο οι Τουρκοι αξιωματικοί άνάγκασαν ένα ρομαλό ‘Αράπη να τόν πάρη στους ώμους του. ‘Ο αιχμάλωτος εκβάλλων τον ‘Αράπη και ένα αυτός τόν μετέφερε στη σκηνή του στρατηγού Φουατ, μιά ώρα πέρα από τη θεία της αιχμαλωσίας, ένας όμιλος ‘Αλβανών ήφισε τόν αιχμάλωτο με πρόστους λέξεις, ‘Ελληνικά.

‘Ο Καλαμογάρτης εδύμωσε. Δεν έλογάριασε ότι μπορούσαν να τόν θανατώσουν και εφώνασε:

— Βρε σεις, νεροπή σεις, που είστε και ‘Αρβανίτες, να βρίζετε έναν αιχμάλωτο. Δώστε μου τά όπλα μου, βρέ, και τότε έλάτε να με βρίζετε!

Και οι ‘Αρβανίτες έβρουβήθησαν.

Σε λίγο τόν όδηγησαν μπροστά στο Φ’ιλιτ Πασού, στη σκηνή του, όπου βρισκόταν και ή γραμματεΐς και διερχομενός του, ‘Αδοσίδης εφέντης. ‘Ο Πασάς, ός του διερωτημένος τώ άτέτεινε διαφώσεως έρωτήσεως. Ο Καλαμογάρτης, άπαντών στόν ‘Αδοσίδη, έβραξε μέσα στα λόγια του —κατά τη συνήθεια που είχε και όταν μιλούσε και όταν έγραφε— Γαλλικάς και Γ’αλλικάς φράσεις. Τούτο έκανε έντύπως και έκπληξη στο Γαλλομαθητή Φουατ, ο οποίος άρχισε να συνομιλή άπ’ εθείσας με τόν αιχμάλωτο τόν Γαλλιστί. Και όσο έξακολοθούσε ή συνομιλία, τόσο περισσότερο έμαγευόταν από τις γνώσεις, τό θάρρος, την έξυμνεία του. Και τόσο έξετίμησε τόν αιχμάλωτο του ο στοχασιτικός έκείνος ‘Οθωμανός στρατηγός, ώστε σε όλη τη διάρκεια της αιχμαλωσίας του Καλαμογάρτη, σαρτάνα μέρος, τόν είχε στο τραπέζι του και τού έκανε πολλές περιουτήσεις. Και όταν λυτρωθείς, ήταν έτοιμος να φύγη, ο Φουατ Πασάς εδάκρυσε στόν άποχωρισμό τού, όπως διηγείτο έπειτα ο ίδιος ο Καλαμογάρτης. Αι φιλικά σχέσεις τόν εκάρτησαν για πολύν καιρό με άλληλογαρία.

Όπως στην Πάτρα. ‘Από και πήγε στην Γ’αλία, να θεραπεύση τούς ρευματισμούς του. Διορισθή προξενος της Γ’αλλίας στο Λιβόρνο και κατόπιν στη Φλωρεντία. ‘Η ώραία του μορφή, τό λιγερό του άνόστημα και ή πολιτελοστάτη έλληνική φροσύνη του και ο πλούσιος κόμηκος ντουαλας του, τά κομμά του Γ’αλλικά, έκαναν ώστε ν’ αγαπηθή παντού στην ξενιτιά. Δεν έλεγαν παιά τό όνομά του, αλλά «Il bello Greco» (ο όμορφος ‘Ελληνας). Αι Γ’αλλίδες έξετραελπίοντο μαζί του. Οι Έσπαφοί τόν παρακαλούσαν θαρμώς να πόρξωρη για μοντέλο. Και όσο έμεινε στην Γ’αλία, ήταν τό άντικείμενο τού θαυμασμού ίδιως στις τελετές και στα σαλόνια δουπέπηνγαν με τη χιονάτη φουσανέλλα του και τη χρυσοκέντητη φέρμελη.

‘Ο Αντώνιος Καλαμογάρτης, ποιημένος από τό ρομαντικό